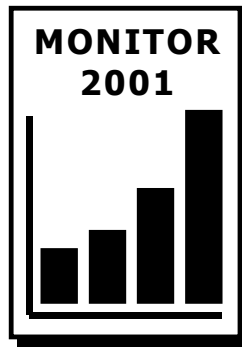

M O N I T O R 2001
– pilotné testovanie maturantov

Slovenský jazyk a literatúra
Test Sj-2
forma A

Odborný garant projektu: Štátny pedagogický ústav, Bratislava

Realizácia projektu: EXAM[®], Bratislava

© (2001) Štátny pedagogický ústav

Ukážka 1 (k otázkam 01 – 02)
Sofokles – Antigona (úryvok)

HAIMON: *Ani pre takého muža, ktorý mnoho pozná, nie je hanbou ešte mnohému sa priučiť a nebyť tvrdohlavý. Či si stromy v rozvodnených prúdoch nechránia svoj kmeň a konáre tým, že sú ohybné? Tie, čo sa vzopru, prúdy od koreňa vyvrátia.*

- 01** Podčiarknuté slovo vo vete „Od koreňa prúdy ich vyvrátia.“ je
- (A) podmetom. (B) prísudkom.
 (C) predmetom. (D) nezhodným prívlastkom.

- 02** Haimon v ukážke 1 presviedča svojho otca
- (A) o schopnosti meniť rozhodnutia podľa momentálneho prospechu.
 (B) o potrebe neprotiviť sa vôli bohov a bez slova odporu ich rešpektovať.
 (C) o potrebe načúvať hlasom ostatných ľudí a zvažovať ich názory.
 (D) o povinnosti každého vládcu meniť svet k lepšiemu.

- 03** Starosloviensky jazyk nebol jazykom
- (A) slovanským. (B) liturgickým. (C) literárnym. (D) hovorovým.

- 04** Prvé slovanské písmo dostalo názov
- (A) hlaholika. (B) cyrilika. (C) bibličtina. (D) staroslovienčina.

Ukážka 2 (k otázkam 05 – 06)
Konštantín – Proglas (úryvok)

*Bo svätý Pavol učiteľ nám hovorí,
 keď najprv k Bohu prosbu svoju predniesol:
 Chcem radšej iba päť slovo povedať,*

*rozumom prostým chcem tých päť slov vyriechnúť,
 aby aj bratia všetko porozumeli,
 než nezrozumiteľných slov rieciť tisíce.*

- 05** Podčiarknuté slová ukážky 2
- (A) patria k rovnakým slovným druhom. (B) majú rovnaký slovotvorný základ.
 (C) majú rovnaké gramatické kategórie. (D) boli utvorené rozličným spôsobom.

- 06** Ukážka 2 vyjadruje potrebu
- (A) pokresťančovania Slovanov na Veľkej Morave.
 (B) zjednodušovania výkladu Písma.
 (C) používania staroslovienčiny ako literárneho jazyka.
 (D) šírenia kresťanstva v materinskom jazyku.

Test pokračuje na ďalšej strane.

07 Ktorá z uvedených možností je najvýstižnejšou charakteristikou renesančnej literatúry?

- (A) imitácia Biblie (B) dôraz na radostné užívanie života
(C) splývanie literárnych žánrov (D) presné pravidlá tvorby

08 Dielo *Dômyselný rytier Don Quijote de la Mancha*

- (A) je svetoznámy francúzskym románom o ceste hrdinu za ideálom svojho srdca.
(B) predstavuje boj barokového hrdinu s veternými mlynmi a jeho zaslúžené víťazstvo.
(C) zobrazuje hrdinu, ktorého ideálne predstavy uzemní reálnym pohľadom jeho sluha.
(D) postavou Dona Quijota predstavuje návrat autora k antickému ideálu kalokagatie.

Ukážka 3 (k otázke 09)
W. Shakespeare – Hamlet (úryvok)

<p>KRÁĽ: <i>Vraj láska! Celkom inde hlavu má a to, čo vrael – hoci zmätene, neznelo šialene – má v duši tieň, nad ktorým kvočí trudnomyselnosť, a bojím sa, že to, čo vysedí,</i></p>	<p><i>môže byť nebezpečné; aby som zabránil väčšiemu zlu, už som sa rozhodol: odíde hneď do Anglicka vymáhať zanedbané poplatky... Čo povieš na môj plán?</i></p>
--	---

09 Prečo posielal kráľ Hamleta do Anglicka?

- (A) Nechce, aby sa Hamlet uchádzal o ruku Ofélie.
(B) Vie, že sa Hamlet chce zmocniť kráľovského trónu.
(C) Hamlet má bezpečne doručiť anglickému kráľovi dane.
(D) Má strach, že Hamlet tuší, kto je vrahom jeho otca.

10 Ktoré z uvedených tvrdení sa nevzťahuje na literárnu postavu Hamleta?

- (A) Smrť Ofélie ho doženie k šialenstvu, premýšľal o samovražde.
(B) Definitívny dôkaz, ktorý potrebuje, mu pomôžu získať hosťujúci herci.
(C) Matkinu slaboštvu je príčinou jeho znechutenia ženami, vrátane Ofélie.
(D) Je hlbavý, zvažuje súvislosti a to mu bráni v rozhodnom čine.

11 V ktorej z možností sú jednotlivé obdobia uvedené v správnom chronologickom slede?

- (A) barok → stredovek → klasicizmus
(B) stredovek → humanizmus a renesancia → barok
(C) humanizmus a renesancia → klasicizmus → barok
(D) starovek → klasicizmus → stredovek

12 V ktorej z možností patria obe uvedené diela do rovnakého literárneho obdobia?

- (A) *Dômyselný rytier Don Quijote de la Mancha*, *Pieseň o Rolandovi*
(B) *Valaská škola mravúv stodola*, *René mláďenca príhodi a skúsenosti*
(C) *Epos o Gilgamešovi*, *Ilias*
(D) *Starý zákon*, *Proglas*

13	Predstaviteľom ktorého literárneho smeru bol autor románu <i>Chrám Matky Božej v Paríži</i> ?		
(A) Naturalizmu.	(B) Realizmu.		
(C) Romantizmu.	(D) Klasicizmu.		
Ukážka 4 (k otázkam 14 – 16) J. Kalinčiak – Reštavrácia (úryvok)			
<i>Slávne stavy! Slávne zemianstvo! Tri roky sa minuli, čo som vás mal šťastie okolo seba k voľbe stoličných úradov zhromaždiť i spolu zakúsiť, že môžem byť pyšným hlavným išpánom Záhorskej stolice, kde sa poriadok pri voľbách nikdy neporušil a kde si každý zeman za povinnosť pokladal nie podľa straníctva, ale podľa svedomia úrady voliť.</i>			
14	Aký slohový útvar je použitý v ukážke 4?		
(A) príležitostný prejav	(B) úvaha		
(C) diskusný príspevok	(D) referát		
15	Slovo „reštavrácia“ z názvu diela je z hľadiska pôvodu		
(A) neologizmus.	(B) archaizmus.	(C) slangové slovo.	(D) internacionálne slovo.
16	V ktorej z uvedených dvojíc sú obidve slová jednovýznamové?		
(A) šťastie, stavy	(B) rok, zem	(C) išpán, zeman	(D) svedomie, stolica
17	Skladba <i>Smrť Jánošíkova</i> zachytáva atmosféru doby		
(A) pred revolúciou 1848.	(B) počas revolúcie 1848.		
(C) po zatvorení Matice slovenskej.	(D) bezprostredne po revolúcii 1848.		
18	Autor zakončuje skladbu <i>Smrť Jánošíkova</i>		
(A) svadbou Jánošíka s kráľovnou víl.	(B) smrťou nespravodlivého panovníka – tyrana.		
(C) porážkou draka a vyhlásením Jánošíka za kráľa.	(D) svadbou Jánošíka s najmladšou kráľovou dcérou.		
19	Ktoré z uvedených tvrdení sa vzťahuje na osobnosť Ľudovíta Štúra?		
(A) Požadoval samostatný štát pre Slovákov.	(B) Založil kultúrny mesačník <i>Slovenské pohľady</i> .		
(C) V literárnej činnosti vynikal ako prozaik a dramatik.	(D) Je autorom jazykovedného diela <i>Náuka reči slovenskej</i> .		
20	Ktorý zo slovenských romantických básnikov bol svojou tvorbou a činmi najrevolučnejší?		
(A) Janko Matuška	(B) Ján Botto		
(C) Janko Kráľ	(D) Samo Chalupka		

21 Prečo používali štúrovskí básnici sylabický verš?

- (A) Chceli tak nadviazať na osvietenskú poéziu.
- (B) Napodobňovali ľudovú slovesnosť.
- (C) Ich vzorom sa stala antická poézia.
- (D) Chceli odlíšiť svoju poéziu od ľudovej slovesnosti.

Ukážka 5 (k otázkam 22 – 25)
J. Smrek – Pieseň (úryvok)

*Ružový spev mi prší z úst.
Pridržte, dievky, zástery!
Budem vám do nich lásku húšť,
ukolíšem vás v páperí!*

*Slnko mi sadlo na čelo.
Som ako rytier v pancieri.
Samý lesk sypem okolo.
Pridržte, dievky, zástery!*

22 Slovo „okolo“ v druhej strofe ukážky 5 je

- (A) časticou. (B) podstatným menom. (C) predložkou. (D) príslovkou.

23 Ktorý básnický prostriedok sa uplatňuje v podčiarknutom slovnom spojení v ukážke 5?

- (A) metonymia (B) metafora (C) zdobnenina (D) personifikácia

24 Ukážka 5 je z lyrickej básne, pretože

- (A) zobrazuje subjektívny svet autora. (B) udalosti nie sú zoradené chronologicky.
- (C) má dve básnické oslovenia. (D) má rým a metrum.

25 Pravopis v koncovke slova „(v) páperí“ možno zdôvodniť tým, že

- (A) „r“ je obojaká spoluhláska. (B) v nominatíve singuláru je zakončené na –r.
- (C) jeho skloňovacím vzorom je dlaň. (D) jeho skloňovacím vzorom je vysvedčenie.

26 Ktoré z uvedených tvrdení o tvorbe Jána Smreka je pravdivé?

- (A) Vo väčšine svojich básní vyjadruje pocity životnej skepsy a boľavého smútku.
- (B) Je básnikom životného optimizmu, lásky a harmónie.
- (C) Predstavil sa ako všestranný básnický talent a autor katolíckeho manifestu.
- (D) Jeho básne sú politicky angažované a ovplyvnené proletárskou poéziou.

27 V ktorej z možností je uvedený autor, jeho dielo a hlavná postava z tohto diela?

- (A) A. Solženicyn – *Kto chytá v žite* – Ivan Denisovič
- (B) J. P. Sartre – *Múr* – lekár Rieux
- (C) E. Hemingway – *Starec a more* – Santiago
- (D) J. D. Salinger – *Súostrovie Gulag* – Robert Jordan

Ukážka 6 (k otázkam 28 – 31)
J. Barč-Ivan – Matka (úryvok)

Matka: Sadni si. Ustatý budeš po veľkej ceste. Si doma.
Paľo: Doma? Brat, my sme si ani ruku nepodali. Neprivilal si ma a neviem, či ma prijmeš. Ja som tu nič. Ty si pán.
Matka: Ako by ťa neprijal. Brat brata.
Jano: Nech sa neozývajú, keď sa mňa spytuje.
Paľo: Tvrď si.
Jano: Čakanom narábam.
Paľo: I ja. Ale iba ruky mám tvrdé od neho.
Jano: Lekcie si mi prišiel dávať?

- 28** Spor bratov naznačený v ukážke 6 rieši autor
- (A) dobrovoľnou smrťou matky, ktorá nevidí iný spôsob zmierenia synov.
 (B) odchodom jedného z bratov za prácou do Ameriky.
 (C) zmierením bratov po tragickej smrti otca pri banskom nešťastí.
 (D) smrťou jedného z bratov pri pokuse zachrániť matku.
- 29** Výrazným predstaviteľom slovenskej medzivojnovnej drámy bol popri J. Barčovi-Ivanovi
- (A) Ján Palárik. (B) Ivan Stodola. (C) Ján Solovič. (D) Jonáš Záborský.
- 30** Vyhrotená atmosféra, vízie hlavnej postavy a kontrastné zobrazenie charakterov v dráme *Matka* sú prejavom
- (A) absurdného divadla. (B) epického divadla.
 (C) naturalizmu. (D) expresionizmu.
- 31** Prehovor jednej postavy v dráme sa nazýva
- (A) výpoveď. (B) replika. (C) rétorika. (D) priama reč.
- 32** Ktorá z dvojíc významných diel patrí do literatúry postmodernity?
- (A) *Kto chytá v žite, Bedári* (B) *Oliver Twist, Múr*
 (C) *Meno ruže, Sto rokov samoty* (D) *Búrlivé výšiny, Zločin a trest*
- 33** S existenciálnymi pocitmi a úvahami sa nestretáme v dielach
- (A) R. Rollanda. (B) A. Camusa.
 (C) F. Kafku. (D) J. P. Sartra.
- 34** Existencializmus ako filozofický a umelecký smer sa naplno prejavil
- (A) v 19. storočí ako reakcia na búrlivý rozvoj vedy a techniky.
 (B) na začiatku 20. storočia ako reakcia na rozdelenie sveta na dva proti sebe stojace tábory.
 (C) počas 1. svetovej vojny ako reakcia človeka na prežívané hrôzy na fronte a v zázemí.
 (D) pred 2. svetovou vojnou a po nej ako reakcia na stratu životnej istoty a zmyslu života.

Test pokračuje na ďalšej strane.

Ukážka 7 (k otázke 35)
Pišťanek, Peter – Taragel', Dušan
Sekerou & nožom

Levice, Koloman Kertész Bagala – L.C.A., 1999, 1. vyd., 277 s., viaz.

*Poviedky z rokov 1981 – 1999 dvoch autorov mladšej generácie,
v ktorých sú brutalita, absurdita a cynizmus každodenným chlebičkom netradičných hrdinov.*

- 35** Text ukážky 7 je príkladom
(A) anotácie. (B) recenzie. (C) bibliografie. (D) kritiky.

- 36** Resumé je
(A) najstručnejší a najprehľadnejší záznam obsahu textu v bodoch.
(B) zhrnutie, stručný obsah odbornej knihy alebo článku, často aj cudzojazyčné.
(C) abecedný zoznam dôležitých mien a odborných termínov z knihy.
(D) abecedný zoznam použitej a citovanej odbornej literatúry.

- 37** Pred článok „Čítajte na metre“ v učebnici slovenského jazyka zaradil autor vetu od Josepha Addisona: „*Čítanie je pre um to isté, čo fyzické cviky pre telo.*“ Táto veta plní funkciu
(A) citátu. (B) motta. (C) aforizmu. (D) prológu.

Ukážka 8 (k otázkam 38 – 40)
Velmi je hlúpý, kdo vlast svú tupí (úryvok)

*Sladký je chren červíčkovi, když se v nem uláhne,
a jak z neho kdy vyleze, zas se k nemu táhne.
Sladká je vlast člověkoví, v kteréj se narodí,
kterú sladkost v člověkoví prirodzenost plodí.*

- 38** Vzťah medzi prvým a druhým dvojverším ukážky 8 možno označiť ako
(A) paralelu. (B) zveličovanie. (C) kontrast. (D) stupňovanie.

- 39** Autorom ukážky 8 je
(A) renesančný autor, ktorý sa zaoberal osobnosťou panovníka a usporiadaním spoločnosti.
(B) klasicistický spisovateľ, autor prvého slovenského románu.
(C) barokový autor, františkánsky mních, ktorý strávil časť života v prostredí pastierov.
(D) osvietený spisovateľ, autor diela *Pilní domajší a poľní hospodár*.

- 40** V ktorom jazyku je napísané dielo, z ktorého je ukážka 8?
(A) V staroslovienčine. (B) V bernolákovčine.
(C) V češtine. (D) V slovakizovanej češtine.

- 41** „Kocúrkovo“ je označenie pre malomesto,
(A) v ktorom líšky dávajú dobrú noc. (B) v ktorom žijú ľudia z ruky do úst.
(C) ktorého obyvateľa sa vyznajú v tlačení. (D) v ktorom si ľudia nevidia na špičku nosa.

42 Prvý slovenský román

- (A) má dobrodružný dej, ktorý je založený na putovaní dvoch hlavných hrdinov.
- (B) zobrazuje prostredie slovenského vidieka v čase panovania Matúša Čáka.
- (C) rieši problematiku upadajúceho zemianstva v polovici 19. storočia.
- (D) má výchovný charakter, pretože obsahuje zbierku návodov pre dobrého hospodára.

Ukážka 9 (k otázkam 43 – 45)

*Ach!, hrozný, čo si predca zamyslel?
 Jak veľkú v tebe oklamaní sme zakládali nádej,
 údatnú zmužilosť a neohrozeného vidíci
 srdca tuhosť, že ty nás a milú našu krajinu obrániš
 i v cudzú nikdá nedopustíš vládu upadnúť!
 Ach! čo za vec, čo ťa hrozná k tomu potreba núkla?
 A, hle, ty včil bídny, ju i nás na to dávno slačícím
 už zapredal si a schválne kúpil otroctvo!*

43 Ktorá z uvedených trojíc slov je vynechaná v texte ukážky 9?

- (A) Karolman – Karolman – Frankom
- (B) Rastislav – Rastislav – Rusom
- (C) Svatopluk – Svatopluk – Nemcom
- (D) Britvald – Britvald – Hunom

44 Aký typ verša je využitý v ukážke 9?

- (A) sylabotonický
- (B) sylabický
- (C) časomerný
- (D) tonický

45 Kto je autorom skladby, z ktorej je ukážka 9?

- (A) Ján Kollár
- (B) Ján Hollý
- (C) Samo Chalupka
- (D) Ján Botto

Ukážka 10 (k otázke 46)
J. B. P. Molière – Lakomec (úryvok)

*Ba kiego zrádnika! Večne len peniaze! Títo ľudia ani čo by
 nevedeli povedať nič iné iba peniaze. Večne vyhúdajú tú istú
 pesničku: peniaze.*

46 V prvej vete ukážky 10 sa uplatňuje

- (A) klesavá melódia.
- (B) stúpavá melódia.
- (C) stúpavo – klesavá melódia.
- (D) neukončená melódia.

47 Pre osvietenstvo je typické

- (A) uznávanie kresťanských ideálov.
- (B) napätie medzi skutočnosťou a ideálom.
- (C) zmyslové vnímanie skutočnosti.
- (D) rozumové poznávanie sveta.

Test pokračuje na ďalšej strane.

Ukážka 11 (k otázkam 48 – 50)
J. Kollár – Slávy dcera (úryvok)

*Nejen oná růžokvětná líčka,
 rtové k políbení spiknutí
 i vaz pyšný, hrdlo labutí,
 šťastná zlatých vlásku po něm hříčka*

*čelo slunné, klidný oblouk víčka,
 očí přísných vábné kynutí ...*

- 48** Ktorú konkrétnu osobu mal na mysli Ján Kollár v ukážke 11?
- (A) Frederiku Schmidtovú (B) Aničku Jurkovičovú
 (C) Máriu Pišlovú (D) Adelu Ostrolúcku
- 49** Jazyk, v ktorom je napísaná ukážka 11, patrí do skupiny
- (A) východoslovenských jazykov. (B) západoslovenských jazykov.
 (C) severoslovenských jazykov. (D) južnoslovenských jazykov.
- 50** Aký slohový postup sa uplatňuje v ukážke 11?
- (A) informačný (B) výkladový (C) rozprávací (D) opisný
- 51** V románe *Otec Goriot* sa mladý človek dostal do vyššej spoločnosti prostredníctvom
- (A) zvyšovania osobného vzdelania. (B) poctivej práce pre spoločnosť.
 (C) známostí s vplyvnými ženami. (D) šľachtického pôvodu.
- 52** Ktoré z uvedených tvrdení sa vzťahuje k realistickej literatúre?
- (A) Spisovatelia majú k deformáciám spoločenského systému prevažne zmierlivý postoj.
 (B) Postavy z rozličných spoločenských vrstiev sú zachytené v typických situáciách.
 (C) V románoch a poviedkach sa zdôrazňuje jednota pravdy, krásy a dobra.
 (D) Hrdinom je výnimočný človek, prevyšujúci rámec svojho okolia.
- 53** Romány Honoré de Balzaca využívajú
- (A) zámenu postáv v rámci jedného diela. (B) idealizáciu postáv z ľudu.
 (C) malý počet vystupujúcich postáv. (D) prechádzanie postáv z románu do románu.
- 54** Ťapákovci z diela B. Slančíkovej Timravy sú ľudia
- (A) plní optimizmu a ľudového humoru. (B) chamtiví a vypočítaví.
 (C) leniví, ľahostajní a zaostalí. (D) zakríknutí, ale duchom bohatí.

Ukážka 12 (k otázkam 55 – 56)
J. Gregor Tajovský – Maco Mlieč (úryvok)

Gazda mal už aspoň šesťdesiat rokov, lenže sa nedal s Macom ani porovnať. Bohatý, doprial si, nič nerobil, peši nevyšiel ani do poľa, nuž mal brucho ako súdok a tvár ako mesiac na splne, a na Macovi iba ohorená, čierna, chlpatá kožka na širokých, veľkých kostiach, čaptavá noha a dokľavené prsty na rukách.

55 Aký druh charakteristiky je použitý v ukážke 12?

- (A) porovnávacía charakteristika (B) skupinová charakteristika
(C) kontrastná charakteristika (D) nepriama charakteristika

56 Písanie čiarky v spojeniach „ohorená, čierna, chlpatá kožka“ a „širokých, veľkých kostiach“ možno zdôvodniť tým, že ide o

- (A) postupne rozvíjajúci prívlastok. (B) zhodný prívlastok.
(C) vytýčený vetný člen. (D) viacnásobný vetný člen.

57 Ktoré z uvedených tvrdení o tvorbe Jozefa Gregora Tajovského je nepravdivé?

- (A) Všetky príbehy situoval na slovenský vidiek.
(B) Do slovenskej literatúry uviedol zemanstvo a jeho problémy.
(C) Vo svojej tvorbe naplno rozvinul žáner črty a poviedky.
(D) Vo svojich dielach si všima sociálne najslabšie vrstvy.

Ukážka 13 (k otázkam 58 – 60)
M. Kukučín – Keď báčik z Chochoľova umrie (úryvok)

Bez všetkého úvodu obrátil sa na Ondreja.

„Vidíte, povedal som vám...“

„Dajte mi už pokoj. Nech si má!“

„Nieže tak, nie. I desiatky škoda. Ja za desiatku musím šesťnásť týždňov slúžiť. Ja by vám poradil ... Keď tu skupujete všetko, kúpte od nášho jasene.“

58 Predaj jaseňov, o ktorom sa hovorí v ukážke 13,

- (A) sa uskutočnil, pretože vzácne drevo jaseňov je vhodným tovarom pre ďalší obchod.
(B) sa uskutočnil, pretože jasene boli jediným majetkom schudobneného dedinského gazdu.
(C) sa neuskutočnil, pretože svedomie majiteľovi nedovolilo porušiť hroby predkov.
(D) sa neuskutočnil, pretože báčik z Chochoľova vyrovnal majiteľov dlh.

59 Zámene označené v ukážke 13 odkazuje

- (A) na Ondreja Trávu. (B) na dekana z Chochoľova.
(C) na paholka Adama. (D) na Aduša z Domaníc.

60 Veta „Nech si má!“ v ukážke 13 je z hľadiska obsahu

- (A) rozkazovacia. (B) želacia. (C) podmieňovacia. (D) žiadacia.

Ukážka 14 (k otázkam 61 – 64)
P. Országh Hviezdoslav – Hájnikova žena (úryvok)

*Tu Michal – celý uzváraný
(Pán zmiznul: to ho pokoja
zbavilo, hneď čos' zlého šípil.)
Dorazil hronom príboja.*

61 Ako súvisí podčiarknuté dvojveršie v ukážke 14 s okolnosťami deja *Hájnikovej ženy*?

- (A) Michal tuší, že sa Artuš chystá ublížiť Hanke.
(B) Artuš cíti, že mu od Michala hrozí nebezpečenstvo.
(C) Michal sa chce pomstiť Artušovi, a preto tajne opustí poľovačku.
(D) Michal má starosť o Artuša, ktorý sa stratil.

62 Ku ktorému kraju Slovenska sa viaže dej skladby *Hájnikova žena*?

- (A) Liptov (B) Kysuce (C) Orava (D) Turiec

63 Zápletka diela *Hájnikova žena* začína

- (A) Hankinou a Michalovou návštevou kostola, kde sa prvý raz uprú na Hanku Artušove oči.
(B) smrťou starého hájnika Čajku a udelením uvoľneného miesta jeho synovi Michalovi.
(C) Artušovou návštevou Hanky na Podvrší počas Michalovej neprítomnosti.
(D) násilným pokusom Artuša zmocniť sa bezbrannej Hanky a jej následným činom.

64 Do lyrickej časti skladby *Hájnikova žena* nepatrí

- (A) úvaha o šťastí mladých manželov. (B) pieseň maliniarok blízko horárne.
(C) úvodný pozdrav slovenskej prírode. (D) Artušov náhly príchod do chalupy.

Ukážka 15 (k otázkam 65 – 67)
I. Krasko – Už je pozde (úryvok)

*Už je pozde, nepamätáš – !
nad horami vrcholí
veľký mesiac, nemý, bledý,
obličaj sťa mŕtvoly;*

*riedke mráčky tiahnu nebom,
kryjú mesiac závoji;
tiene blúdia siným poľom,
pokoj čuší po chvoji;*

*niekde v diaľke hlásnik trúbi
pozdňú nočnú hodinu,
ozveny sa dute vlnia,
až kdes' v tichu vyhynú –:*

65 Ktorý druh rýmu sa nachádza v druhej strofe ukážky 15?

- (A) postupný (B) prerývaný (C) striedavý (D) obkročný

66 Ktoré z uvedených slov nie je synonymom k slovu „niekde“?

- (A) kdes' (B) všade (C) voľakde (D) dakde

67 V ktorom z uvedených veršov ukážky 15 sa nachádza prirovnanie?

- (A) „veľký mesiac, nemý, bledý“ (B) „kryjú mesiac závoji“
(C) „obličaj sťa mŕtvoly“ (D) „až kdes' v tichu vyhynú“

68 K najvýraznejším znakom Kraskovej tvorby patrí

- (A) sprostredkovanie zmyslových zážitkov. (B) zachytenie pocitov osobného šťastia.
(C) oslava prírody a dedinského života. (D) ironický pohľad na ženu.

Test pokračuje na ďalšej strane.

VOLITEĽNÁ ČASŤ

Ďalšiu časť testu tvorí šesť voliteľných tém. **Z týchto tém si vyberte tri a odpovedzte iba na otázky v týchto troch vybraných témach. Nesmiete** na odpovedovom hárku vyznačiť odpovede na viac ako tri voliteľné témy. Ak tak urobíte, pri strojovom spracovaní sa Vám automaticky započítajú odpovede na prvé tri témy v poradí, v ktorých vyznačíte aspoň jednu odpoveď. To môže byť pre Vás nevýhodné. Vo vlastnom záujme preto dodržte pokyny a **vyznačte odpovede iba v troch zvolených témach.**

Voliteľná téma 1: DOM V STRÁNI

Ukážka 16 (k otázke 69) (úryvok)

„...Ja sa nebudem protiť: prijem tvojú dcéru s otvoreným náručím, akoby bola moja. Teda, čo ty, Mate, myslíš?“

„Ja pristávam na všetko“, preriekol konečne svojím tichým, odhodlaným spôsobom. „Vaše rady sú rozumné a poctivé. Veru som sa nenazdával, že budem dnes ešte takto spokojný. To je vaša zásluha, hospodarica!“

- 69** Výsledkom dialógu Mateho so šorou Anzulou bola dohoda,
- (A) že pošlú Mateho dcéru Katicu na výchovu do mesta.
 - (B) že Katica sa napriek vzťahu s Paškom môže vrátiť späť do Nikovej rodiny.
 - (C) že po smrti Mateho sa šora Anzula postará o jeho dcéru.
 - (D) že nebudú zasahovať do sociálne nerovného vzťahu svojich detí.

- 70** Ktoré z uvedených tvrdení o postave Mateho Beraca je pravdivé?
- (A) V snahe vyhnúť sa otvoreným konfliktom so ženami volí radšej cestu ústupkov.
 - (B) Má prirodzenú autoritu a záleží mu na dodržiavaní patriarchálnych rodinných tradícií.
 - (C) Je despotickou hlavou rodiny, potláča akýkoľvek prejav slobodnej vôle.
 - (D) Má ambície prekonať hranice svojej spoločenskej triedy a urobí pre to čokoľvek.

- 71** Záver románu *Dom v stráni* zvyrazňuje autorovu myšlienku,
- (A) že spoločenské vrstvy by sa mali navzájom rešpektovať, ale ich miešanie nevedie k šťastiu.
 - (B) že problémy sedliakov a zemanov sú malicherné, a preto venuje pozornosť nastupujúcej vrstve podnikateľov.
 - (C) že zemanovia už dohrali svoju dejinnú úlohu, ak chcú prežiť, musia sa priženiť do sedliackych rodín.
 - (D) že slovenskí zemanovia a sedliaci by si mali brať príklad z chorvátskych vrstiev.

- 72** K ďalším dielam autora románu *Dom v stráni* patria prózy
- (A) *Ťapákovci a Statky – zmätky.*
 - (B) *Bez hrdosti a Hrdinovia.*
 - (C) *Mamka Pôstková a Demokrati.*
 - (D) *Rysavá jalovica a Neprebudený.*

Voliteľná téma 2: TRI GAŠTANOVÉ KONE**Ukážka 17 (k otázke 73)**

– Ach!! – vykrikla Maliarička. – Lotor lotrovský, naničhodný!!! Žandármí t'a dám vyvieš' z dediny. – Obrátila sa ku krčmárke, hľadajúc u nej uznanie. – Čo je to za človek-beš'ia, keď ani pri Magdaléninej smrti nevstúpi do seba?

73 Maliarička v ukážke 17 obviňuje

- (A) Jožka Greguša, lebo on nahovoril Magdalénu na osudný vydaj.
- (B) Jana Zápotočného, lebo Magdalénu utrápil na smrť.
- (C) Petra, lebo sa nechcel vzdať svojej lásky.
- (D) Maliarika, lebo ju neposlúchol a pomáhal Magdaléne vzdorovať Zápotočnému.

74 Magdaléna je v diele *Tri gaštanové kone* zobrazená ako

- (A) aktívna mladá žena, ktorá dokáže bojovať za svoju lásku.
- (B) mravne čistá postava, ktorá pasívne prijíma svoj osud.
- (C) nešťastná obeť rodičovských sporov o rodinný majetok.
- (D) veľmi praktická dievčina, ktorá dá prednosť majetku pred chudobou.

75 Poslednou scénou diela *Tri gaštanové kone* je

- (A) smrť Jana Zápotočného.
- (B) zmierenie Petra s Janom Zápotočným.
- (C) spoločný odchod Petra a Magdalény.
- (D) svadba Petra a Magdalény.

76 Hlavnou myšlienkou diela *Tri gaštanové kone* je presvedčenie,

- (A) že prekážky treba prekonávať, ale zároveň sa treba striktnie držať mravných noriem.
- (B) že žijeme iba jeden život, a preto ho treba vychutnať.
- (C) že najlepšia je zlatá stredná cesta – príliš veľká láska vedie k sebazničeniu.
- (D) že človek sa nemá vzdávať svojich cieľov za nijakých okolností.

Test pokračuje na ďalšej strane.

Voliteľná téma 3: ŽIVÝ BIČ**Ukážka 18 (k otázke 77)**

Videl pod sebou domy, i prišli mu na um Ráztoky, tiež tak svetlom zaliate, mať i Hanka Belanovie, ktorú bozkal pri močidle. „Žit', žit'!“ volalo jeho mladé srdce, kričala jasom slnka pošteklená krv, dvadsať mladých rokov zabodnutých v tele. Ale na to už nebolo času.

77 Čo postihlo hrdinu ukážky 18 Štefana Ilčíka?

- (A) Zastreli ho, pretože v záchvate hnevu zabil „pánča“, uľňukaného vojaka.
- (B) Zastreli ho, pretože v záchvate bezmocnosti zabil veliteľa.
- (C) Obesili ho, pretože poslušol matku a dezertoval do Piľska.
- (D) Obesili ho, pretože v záchvate žiarlivosti zabil svojho soka v láske.

78 *Živý bič* je predovšetkým románom

- (A) historickým.
- (B) naturalistickým.
- (C) autobiografickým.
- (D) sociálno-psychologickým.

79 Hlavným autorovým zámerom v románe *Živý bič* bolo zachytiť

- (A) vnútorný svet ľudí v čase druhej svetovej vojny.
- (B) spoločenskú situáciu počas hospodárskej krízy.
- (C) dôsledky prvej svetovej vojny pre civilné obyvateľstvo.
- (D) tragiku ľudského údely v povstaleckých rokoch.

80 K ďalším dielam autora románu *Živý bič* patrí aj próza

- (A) *Adam Šangala*.
- (B) *Jozef Mak*.
- (C) *Drak sa vracia*.
- (D) *Za vyšným mlynom*.

Voliteľná téma 4: NA ZÁPADE NIČ NOVÉHO**Ukážka 19 (k otázke 81)**

Keby sme sa boli vrátili domov v roku 1916, boli by sme z bolesti a sily našich zážitkov rozpútali víchricu. Keď sa vrátíme teraz, budeme ustatí, zrútení, vyprahnutí, vyvrátení z koreňov a bez nádeje. Nebudeme sa už vedieť vpraviť do života. Vojna nás pokazila pre všetko.

81 Ukážka 19 zachytáva životné pocity mladých ľudí, ktorých nazvali

- (A) stratenou generáciou. (B) prekliatymi básnikmi.
(C) generáciou beatnikov. (D) osamelými bežcami.

82 Hlavným hrdinom románu *Na západe nič nového* je

- (A) dobrodruh a zaháľač, ktorý vo väzení ľutuje trestný čin, ktorý spáchal.
(B) americký vojak, ktorý prejde prvým frontovým ohňom a zastrelí nepriateľa.
(C) študent, dobrovoľník, ktorý sa na vlastnej koži presvedčí o nezmyselnosti vojny.
(D) mladý človek, ktorý sa otvorene vzoprie nezmyselnému vojenskému poriadku.

83 Autor koncipoval román *Na západe nič nového* ako

- (A) sled obrazov, v ktorých podáva svedectvo o vojnových hrôzach a utrpení vlastnej generácie.
(B) reportáž, v ktorej sa striedajú historické dokumenty s fiktívnymi, vymyslenými scénami.
(C) román s komplikovanou kompozíciou, v ktorej sa prelína niekoľko časových rovín a dejov.
(D) kroniku zachytávajúcu život kedysi významnej rodiny, ktorá sa nevie vyrovnáť s vojnou.

84 E. M. Remarque je predstaviteľom

- (A) francúzskej literatúry. (B) talianskej literatúry.
(C) latinsko-americkej literatúry. (D) nemecko-švajčiarskej literatúry.

Test pokračuje na ďalšej strane.

Voliteľná téma 5: JAZYK A SLOH

Ukážka 20 (k otázkam 85 – 87)

Teória literatúry bola rozvíjaná súbežne s rozvojom písomníctva. Prvou teóriou literatúry je Aristotelova Poetika zo 4. storočia pred n. l., v ktorej je zovšeobecnená literárna prax starogréckej slovesnej tvorby: sú vymedzené hranice medzi literárnymi druhmi, všíma si literárne žánre, vzťahy medzi slovesným umením a životom, usudzuje, že literatúra tvorivo skutočnosť napodobňuje, má mimetický charakter.

85 Z hľadiska zaradenia do funkčného jazykového štýlu je ukážka 20 príkladom

(A) administratívneho štýlu.

(B) odborného štýlu.

(C) rečnickeho štýlu.

(D) publicistického štýlu.

86 Aký slohový postup využíva ukážka 20?

(A) opisný

(B) informačný

(C) výkladový

(D) rozprávací

87 Zložené súvetie v ukážke 20 tvorí

(A) 5 viet.

(B) 6 viet.

(C) 7 viet.

(D) 8 viet.

88 Trpný rod je gramatická kategória

(A) sloviess.

(B) prídavných mien.

(C) podstatných mien.

(D) prísloviess.

Voliteľná téma 6: PUBLICISTICKÝ ŠTÝL**Ukážka 21 (k otázkam 89 – 90)**
Čaká nás muchománia

(em) Ojedinelú výstavu geniálneho maliara Alfonsa Muchu môžeme od dnešného dňa vidieť v Pálfiho paláci na Panskej ulici (vernissáž o 17. hod.). V Bratislave uvidíme 120 exponátov, ktoré doteraz neprekročili hranice Českej republiky. Diela pochádzajú z vrcholného obdobia tvorby Alfonsa Muchu v Paríži. Po prvý raz boli vystavené v Kroměříži, po druhý a posledný raz budú exkluzívne na Slovensku.

(Bratislavský Večerník, 16. 11. 2000)

- 89** Aký slohový postup prevláda v ukážke 21?
(A) informačný (B) rozprávací (C) výkladový (D) úvahový
- 90** Ukážka 21 je príkladom
(A) eseje. (B) správy. (C) reportáže. (D) glosy.
- 91** Ktoré z uvedených žánrov nepatria do publicistického štýlu?
(A) spravodajské (B) beletristické (C) analytické (D) syntetické
- 92** Ktorý z uvedených výrazov je pravopisne správne?
(A) po prvý krát (B) po prvýkrát (C) poprvý krát (D) poprvýkrát

Koniec testu.